

Algemeen

Om financiële risico's op te kunnen vangen hebben we als gemeente een algemene reserve. Maar hoe bepalen we de risico's? Hoe groot zou de algemene reserve moeten zijn? Hoe verhoudt de financiële positie van Brummen zich tot andere gemeenten? Deze vragen komen in deze paragraaf aan bod. Achtereenvolgens gaan we in op:

- A. de weerstandscapaciteit;
- B. de inschatting van risico's;
- C. het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- D. kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente.

A. De weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit gaat het om de volgende vraag: Welke mogelijkheden hebben we om lasten te dekken die zich voordoen zonder dat we daar rekening mee hebben gehouden in onze begroting. Hiervoor zijn zes mogelijkheden beschikbaar. In Brummen kijken we alleen naar de eerste vier mogelijkheden:

Omschrijving	Enge uitleg	Ruime uitleg
1. Algemene reserve	X	X
2. Bestemmingsreserves	X	X
3. Budget Onvoorzien	X	X
4. Flexibiliteit van de begroting	X	X
5. Stille reserves (niet direct beschikbaar)		X
6. Onbenutte belastingcapaciteit (vraagt beleidswijziging)		X

1. Algemene reserve

De prognose van de algemene reserve per 31 december 2019 is: € 3.121.000

Deze reserve kunnen we inzetten om risico's af te dekken en telt daarom volledig mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

2. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves stelt de raad in om geld te reserveren voor bepaalde doelstellingen. De raad kan het bestedingsdoel aanpassen als hij dat nodig vindt. In geval van nood kunnen we een onvoorziene financiële tegenvaller dus opvangen door geld uit een bestemmingsreserve te halen.

We hebben in onze begroting slechts een beperkt aantal bestemmingsreserves. Deze reserves hebben we in de afgelopen jaren niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit. We stellen voor deze lijn vast te houden. De bestemmingsreserves blijven hierdoor buiten beschouwing bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

3. Budget voor onvoorziene uitgaven

In de begroting nemen we een bedrag op voor onvoorziene uitgaven. Bij het inzetten van dit bedrag voor onvoorziene uitgaven hanteren we een strikte begrotingsdiscipline. Dit budget zetten we alleen in voor onderwerpen die onvoorzien, onafwendbaar en onuitstelbaar zijn. Voor 2020 is dit budget € 10.000.

4. Flexibiliteit van de begroting

Zijn we in staat om ons inkomsten- en uitgavenpatroon aan te passen als een risico zich voordoet? Hoe flexibeler de begroting, hoe eenvoudiger we keuzes kunnen maken om risico's op te vangen. Door bezuinigingen is de flexibiliteit flink afgenomen. Daarom draagt dit onderdeel in 2020 niet bij aan de weerstandscapaciteit.

Stille reserves en Onbenutte belastingcapaciteit rekenen we niet tot de weerstandscapaciteit

Brummen hanteert een enge uitleg van de weerstandscapaciteit. Daarom rekenen we stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit niet mee. Deze enge uitleg staat in onze nota weerstandsvermogen. We lichten voor de volledigheid wel toe wat stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit zijn:

5. Stille reserves

Een stille reserve ontstaat als de actuele waarde van een bezitting hoger is dan de boekwaarde op de balans. We kunnen zo'n stille reserve te gelde maken door de bezitting te verkopen. De omvang van stille reserves in Brummen is niet inzichtelijk.

6. De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) te verhogen. Leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing mogen wettelijk niet meer dan kostendekkend zijn. Op deze onderdelen is in de begroting geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de OZB vergelijken we de maximale belastingtarieven met de Brummense belastingtarieven. We gebruiken daarvoor de normen voor "een redelijk peil van eigen heffingen" bij het artikel 12 beleid. Deze normen staan in de circulaire Gemeentefonds. Onze onbenutte OZB capaciteit is afgerond **€ 1.559.000**. Met andere woorden, Brummen kan de OZB inkomsten met hiervoor genoemd bedrag per jaar laten stijgen.

Samenvatting inventarisatie de weerstandscapaciteit

Onderdeel	Bedrag
Verwachte omvang algemene reserve per 31-12-2019	€ 3.121.000
Bijdrage vanuit bestemmingsreserves	€ 0
Stelpost onvoorzien	€ 10.000
Flexibiliteit van de begroting	€ 0
Totale weerstandscapaciteit per 31-12-2019	€ 3.131.000

B. De risico's

De gemeente is dus in staat om voor € 3.130.000 aan risico's op te vangen. Waaruit bestaan de risico's? Elk jaar schatten we de risico's opnieuw in. Dit doen we volgens een methode die staat in de nota weerstandsvermogen. Risico's die kleiner zijn dan € 10.000 nemen we niet mee in de berekening omdat we er vanuit gaan dat we die kunnen dekken binnen de begrotingsbudgetten. Op de totale risico-inventarisatie ligt geheimhouding omdat openbaarheid hiervan de belangen van de gemeente kan schaden. Wel geven we een samenvatting van de risico's die groter zijn dan € 100.000:

Werkgebied	Gebeurtenis	Bedrag
Veiligheid, handhaven en toezicht	Grote calamiteit zoals natuurramp, treinongeluk etc.	€ 100.000
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	Minder rendabele grondexploitaties en contractrisico's	P.M.
Onderwijs en kinderopvang	Extra afschrijving geïnvesteerde gelden gebouwen en contractrisico's nieuwbouw	P.M.
Jeugdzorg	Overschrijding op budget	€ 500.000
Werk en inkomen	Taakstellende bezuiniging op exploitatie Werkfit wordt niet gehaald	€ 125.000
Risico's P.M.	Betreft meerdere risico's	€ 840.000
Overige risico's < € 100.000		€ 1.237.000
Totaal geïnventariseerde risico's 2019		€ 2.802.000

Bij de risico's P.M. vermelden we geen bedrag omdat het openbaar maken de gemeente mogelijk kan schaden.

C. Het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is

Hoe verhouden de weerstandscapaciteit en de risico's zich tot elkaar?

Door de weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan risico's ontstaat een ratio. Als de weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de ratio 1. Als de ratio onder de 1 zakt dan zijn de risico's groter dan de weerstandscapaciteit.

Het beleid in de raadsperiode 2018-2022 is om uit te gaan van een weerstandsratio van 1,4 tot 2. Deze ratio willen we minimaal 2 jaar achter elkaar boven de 1,4 hebben om uit te sluiten dat het een incident is. Voor eind 2019 ziet de situatie er nu als volgt uit:

De weerstandscapaciteit eind 2019: € 3.131.000
 Gedeeld door de risico's: € 2.802.000 = ratio 1,1.

Bovenstaand beeld is een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden. Dit beeld actualiseren we jaarlijks.

De verwachte meerjarige ontwikkeling van de weerstandsratio is opgenomen onder de Financiële hoofdlijnen.

D. Kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente

De bedoeling van deze kengetallen is om de financiële positie weer te geven. Daarnaast kan men met deze kengetallen gemeenten met elkaar vergelijken. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. Als de kengetallen gezamenlijk echter een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van een gemeente onder druk staat. De provincie Gelderland hanteert kaders voor de kengetallen, deze lichten we bij de kengetallen toe.

1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
126,1%	123,0%	141,0%	133,8%	130,4%	122,9%

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle structurele baten (excl. mutaties reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- boven 130%: er is sprake van een zeer hoge schuld,
- boven 100%: er is waakzaamheid geboden,
- tot 100%: norm is voldoende.

1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
129,5 %	126,2%	143,7%	136,3%	132,8%	125,2%

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel exclusief (1a) als inclusief (1b) verstrekte leningen weergegeven. Zo wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente.

2 – De solvabiliteitsratio

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
9,4%	7,5%	6,5%	6,1%	5,3%	5,3%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- lager dan 20%: risicovol,
- tussen 20 en 50%: voldoende,
- boven 50%: goed.

3 – Grondexploitatie

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
27,3%	23,5%	22,5%	16,8%	15,7%	14,4%

Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale bate van de gemeente (exclusief de verrekeningen met reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

Cat A (<20%): gezond

Cat B (20<35%): neutraal

Cat C (>=35%): risicovol

4 – Structurele exploitatieruimte

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
-3,2%	0,7%	1,0%	0,4%	0,2%	1,1%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening delen we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (*) door de totale baten. Een kengetal dat kleiner is dan 0 duidt op een tekort in de structurele ruimte.

(*) exclusief verrekening met de Vrije Reserve

5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
104,4%	98,2%	106,0%	105,2%	105,4%	106,1%

Dit kengetal geeft aan wat de woonlasten in Brummen zijn, uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn onze woonlasten dus lager dan gemiddeld in Nederland. De Provincie stelt de volgende signaleringswaarde voor dit kengetal;

Cat A (<95%),

Cat B (95<105%) en

Cat C (>=105%).

De cijfers van de Brummense lokale lastenmonitor in de paragraaf Lokale heffingen, vormen de basis van de berekening.

Samenvatting kengetallen

Op basis van bovenstaande kengetallen kunnen we concluderen dat de financiële positie van de gemeente Brummen zorgelijk is. De netto-schuldquote en solvabiliteitsratio schieten op basis van de signaleringswaarde in het "rood". Dit komt omdat we ondanks Financieel gezond Brummen in 2020 en volgende jaren het eigen vermogen nog niet kunnen versterken.

We zien wel een positieve ontwikkeling in de risico's met betrekking tot de grondexploitaties en in de structurele exploitatieruimte. Deze laten in de komende jaren een "groene" signaleringswaarde zien. De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens tenslotte worden hoger door de extra verhoging van de OZB en stijging van de afvalstoffenheffing.